

ERIC EN EVA KOMEN OVER DE BRUG

BEGIN JANUARI HIELD REGISSEUR **ERIC DE VROEDT** IN DE OUDE KERK TE AMSTERDAM EEN HARTSTOCHTELIJK PLEIDOOI VOOR HET OVERBRUGGEN VAN DE KLOOF TUSSEN STAD EN PROVINCIE, EN TUSSEN MENSEN UIT VERSCHILLENDE SOCIALE MILIEUS. WIJ VROEGEN HEM MET WIE UIT HET VAK HIJ DAAROVER VERDER IN GESPREK WILDE. ERIC STELDE **EVA MIDDELHOFF** VOOR, DIRECTEUR VAN DE STADSSCHOUWBURG NIJMEGEN EN CONCERTGEBOUW DE VEREENIGING. ZIJ GREEP DE UITNODIGING MET BEIDE HANDEN AAN. HET WERD EEN OPENHARTIG GESPREK, OVER SJOKKENDE REISGEZELSCHAPPEN, LEGE PARKEERTERREINEN EN NIEUWE WEGEN.

'Laten we ons
best doen om elkaar
wat leuker te vinden.'

'Toneel laat
zien dat de mens
een ongrijpbaar wezen is.'

ERIC 'Eigenlijk was het vooral mijn bedoeling om wat stof te doen opwaaien tijdens de nieuwjaarsborrel van het Amsterdamse cultuurwereldje. Maar tot mijn verbazing ontmoette mijn verhaal veel instemming. Iedereen was het zo roerend met me eens dat ik achteraf dacht: hier is iets niet goed gegaan.'

EVA 'Ik kreeg er energie van, het gevoel dat er een hand werd gereikt. Ik vond je speech zo inspirerend dat ik de tekst naar alle honderd man van ons theater heb gestuurd. Maar later merkte ik dat het stuk ook weerstand oproept. Iemand zei zelfs dat hij zowat over zijn nek ging. Kennelijk kun je het ook lezen als de arrogante blik van de Randstedeling op de provincie.'

ERIC En wat zeg jij dan tegen die iemand die over zijn nek gaat?

EVA Dat je het echt niet zo hebt bedoeld...

Luid gelach van beide.

EVA Eigenlijk is de grens tussen provincie en Randstad niet zo makkelijk te trekken. Ik woon in Bergen, daar sta ik tussen de kunstenaars en villawijkers in de rij bij de kassa van de Albert Heijn. In Nijmegen is 60% hoog opgeleid, die stad is meer Randstad dan Diemen of Amstelveen. In Amsterdam denken sommige mensen nog steeds dat de wereld ophoudt bij de A10. Dat is pas provinciaal.

ERIC Het beeld van de kloof tussen stad en regio is voor mij een gesprekscader. Ook binnen steden en families leven mensen gescheiden van elkaar. We zetten ons vast in mensbeelden en laten ons segregeren. Toneel laat zien dat we veel ongrijpbaarder, interessanter, rijker, poëtischer zijn dan we beweren. De echte mens is een raar soort wezen. Bij *Melk & Dadels* kom je erachter dat een Marokkaanse vrouw heel anders is dan je dacht. Eigenlijk is de metafoer van de kloof een verkeerde. De kloof is mijn eigen lafheid, mijn drukte, mijn laat-maar-zitten. Die kloof is soms zo te overbruggen. Je kunt bij de Albert Heijn-kassa in gesprek gaan met de caissière, maar hoe til je het naar een hoger niveau?

EVA Toen ik in Heerhugowaard kwam, vers uit Amsterdam, voelde dat als de woestijn. Bijna alleen maar cabaret, echt waar. Toch heb ik daar ervaren dat je ook in de provincie breed kunt programmeren, als je de tijd neemt en context biedt. De eerste keer dat we Sadettin (Kirmiziyüz, *De radicalisering van Sadettin K.*, *Citizen K.*; red.) programmeerden, hadden we vijftig mensen in de zaal. Na een paar keer zaten we op tweehonderd man. Niet bomvol, maar wel een hele goede zaal. Met alle fake nieuws en bangmakerij is het heel belangrijk dat we in het theater echte verhalen blijven vertellen. Juist bij maatschappelijke onrust moeten we elkaar vastpakken en ons best doen om elkaar als makers en theaters wat leuker te vinden.

ERIC Bij de acties tegen de bezuinigingen zag je wel dat we elkaar vonden. Maar daarna zijn we al snel...

EVA ...zijn we weer op ons eiland gaan zitten.

>

tussen maker en publiek, maar ook tussen schouwburg en maker. Ben je het ermee eens dat die dialoog ontbreekt?

ERIC Dat gesprek is tot nu toe steeds mislukt. Er is wel een informeel overleg van de BIS-gezelschappen met een tiental schouwburgers: het Driebergen-overleg. We eten en drinken met elkaar en proberen een ander gesprek te hebben. Niet alleen maar over het bestel.

EVA (*quasi-verontwaardigd*) Hoezo ben ik daar nog nooit voor uitgenodigd!?

ERIC (*lacht*) De volgende keer mag je mee, hoor. Maar zonder in een bestel-discussie te willen verzanden: we zitten tussen twee vuren. Aan de ene kant heb je het uitgeholde oude sociaaldemocratische systeem met reistheaters. Aan de andere kant het neoliberale recept van het ondernemerschap. Gaan we regulier het hele land door sjokken of gaan we ons ondernemerschap uitventen? We hebben echt nieuwe wegen nodig.

EVA Als je komt aansjokken om je vinkje te zetten, hoef ik je sowieso niet. Je bent niet geloofwaardig als je meteen weer de auto in duikt. Mijn droom is dat gezelschappen een intrinsieke motivatie hebben om in de regio

te spelen en daar een band op te bouwen. Maar dat kan niet als dat op dertig plekken moet.

ERIC Wij zijn allebei partner in de Theateralliantie. Met zo'n samenwerkingsverband kun je een megadeal maken met een beperkt aantal schouwburgers. Met Maria Goos en straks met *Amadeus*.

EVA Ja, en met een flink marketingbudget. Daar wordt door iedereen ook echt geld op tafel gelegd.

ERIC Toch roept zo'n initiatief ook kritiek op. De schouwburg die maar twee beurten wil afnemen, voelt zich buitengesloten. Waar het uiteindelijk om gaat is dat we een keer doen wat iedereen nodig vindt:

FOTO'S: MEGIN ZENDEGANI

'Het Fonds moet vaker spontaan een injectie kunnen geven.'

ERIC DE VROEDT maakte naam met het *mightysociety* project (winnaar Amsterdamprijs 2012) en is sinds 2018 artistiek leider van Het Nationale Theater, Den Haag. Dit voorjaar wordt *The Nation* opgevoerd in Frankfurt, Duitsland. Eric woont in Amsterdam.

EVA MIDDELHOFF is directeur-bestuurder bij Stadsschouwburg Nijmegen en Concertgebouw De Vereniging. Daarvoor werkte zij bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst en was ze directeur van Cool kunst en cultuur in Heerhugowaard. Eva woont in Bergen (N-H).

De nieuwjaarspeech van Eric is te vinden op afk.nl.

op *minder* plekken *vaker* spelen, zodat we een band kunnen opbouwen met publiek en podium. Vier keer *Leedvermaak* van Judith Herzberg in Nijmegen, vier keer in Groningen, dat is toch een doorbraak. En zelfs acht keer in ITA, Amsterdam. Dat doen we trouwens zonder de Theateralliantie, maar zelf.

EVA Tja, maar het blijven voor theaters en producenten risicovolle producties. Ik durf het aan omdat het bekende namen zijn, maar het is zeker niet kat in het bakkie.

ERIC Voor mij is de Theateralliantie meer een breekijzer dan een eindpunt. Ik vind het nog steeds een slecht antwoord. Het gaat wéér vooral over ondernemerschap, cashen, reclame, marketing en bekende namen. Het moet over de samenleving blijven gaan. Het echte nieuwe antwoord is waar je spontaan op stuit. Met *The Nation* voelden we de noodzaak om dat verhaal over Den Haag te vertellen, in de wijken. Het begon op de vlakke vloer, vervolgens kwamen er allerlei nagesprekken en lezingen in de wijk tot en met een virtual-realityfilm. Het groeide uit tot een marathonvoorstelling. Eindelijk een productie die ook over mij gaat, zeiden veel mensen. En als je wordt opgepikt door *De Wereld Draait Door* heb je ineens overal volle zalen. Maar het begint met lezen met wijkbewoners omdat die anders gewoon niet komen. Dat is wel ongelooflijk intensief werk.

EVA Ja, en het gaat om hele basale dingen. Als wij een inleiding aanbieden, kost dat ons 230 euro. Daar denken we dus elke keer over na.

ERIC We willen van onze schouwburg een huis maken waar de nieuwe stedelijke gemeenschap samenkomt. Nu komen er steeds

verschillende gemeenschappen samen. Eigenlijk versterken we de segregatie alleen maar. Zoals mensen vanzelf mengen in een ziekenhuis onder vervelende omstandigheden, zou het in het theater onder leuke omstandigheden moeten gebeuren.

EVA (*instemmend knikkend*) Ja, dat is helemaal waar ik ook naar streef, hoor. Bij *Melk & Dadels* lukte het, bij *Thuislozen* lukte het, dus het kan wel. Bij het Boekenfeest sprak ik een hoogopgeleide vrouw, die verbaasd was dat ze haar SRV-man er tegenkwam. Het kan wel.

ERIC Stel je voor dat wij elkaar vinden en rond een voorstelling een gaaf project doen. Als we dat met z'n tweetjes gaan doen, wordt het gefröbel waar iedereen overspannen van wordt. Laat het Fonds een spuit in goede ideeën stoppen en een flinke injectie geven. Dat hoeft helemaal niet structureel of met nieuwe functies.

EVA Nee, alsjeblieft geen institutionalisering, helemaal mee eens.

ERIC Als wij elkaar vinden, moet je – pfffft – die spuit erin kunnen douwen.

EVA Ja, kom maar op met je ideeën! Dat geluid willen we van het Fonds horen.

Met dank aan Lex Bohlmeijer voor het in goede banen leiden van het gesprek.

<

'Als je een vinkje komt zetten, blijf dan maar weg.'